Interns i universitaris

Per PepMaria el dl., 16/11/2015 - 09:00

“Filosofia a la presó” és el títol d’un curs optatiu per a alumnes de 4rt de Dret d’ESADE que es desenvolupa a la presó de Lledoners (Bages) des de fa un temps. La professora Sira Abenoza, que ja està impartint la tercera edició del curs, propicia la trobada d’aquests alumnes amb un grup d’interns de Lledoners. Interns i universitaris reflexionen junts sobre diversos temes filosòfics un dia per setmana d’un trimestre escolar.Fa poc, un equip de periodistes va filmar una edició del curs, i n’ha resultat un documental homònim que ha guanyat el premi al millor documental de la Setmana Internacional de Cinema de Valladolid (SEMINCI) 2015.

El documental mostra com les classes constitueixen un exercici filosòfic (inspirat principalment en el diàleg socràtic i les virtuts aristotèliques) on interns i universitaris comparteixen vivències i, malgrat les diferències d’edat i de condició social, construeixen una amistat.

En l’edició filmada, a més de les classes conjuntes, apareixen imatges de la vida diària d’alguns dels protagonistes, tant interns com universitaris; i també trobades de cadascun dels dos subgrups al marge de l’altre. A mesura que avançava el curs, els interns van anar compartint amb la professora i els futurs advocats moments significatius de llurs vides, inclosos els delictes comesos. Alhora, els universitaris van formular prejudicis, idees i reflexions en relació amb les conseqüències d’aquests delictes, amb la funció social de les presons i amb llur cost econòmic. Prejudicis, idees i reflexions que, amb més o menys traça però amb molta sinceritat, els universitaris traslladaven als interns durant el diàleg.

Em va semblar significativa la discussió que sorgí un divendres entre els interns en torn dels processos de reinserció. La discussió es podria resumir en una pregunta: Canvien realment les seves actituds i inclinacions a delinquir com a resultat de llur interacció amb psicòlegs, educadors i personal de la presó? O els interns diuen el que els altres volen sentir per obtenir ben aviat la llibertat? Això va inquietar els universitaris, pensant en els riscs del final d’una condemna. La Sira va afrontar aquesta discussió amb serenitat i sense falses complaences: particularment amb un intern que atacava molt fortament la possibilitat d’una autèntica reinserció. Perquè, tal com repetia la mateixa professora, “fem un acte de fe” que el nostre diàleg és capaç de moure actituds, de reforçar la virtut en les persones que s’hi presten.

L’últim divendres del curs, després d’un dinar compartit, els participants s’acomiadaren amb mostres visibles d’afecte i d’amistat. Fins a quin punt hauran canviat les actituds d’uns i altres en relació amb els temes vitals que el diàleg els portà a compartir és quelcom que la càmera no permet concloure. En tot cas, el reportatge se situa molt lluny d’alguns “reality shows” que destil·len teatre i artificialitat afectiva. En conjunt, em sembla que certs diàlegs, sostinguts per “actes de fe” de l’estil del de la Sira, val la pena d’emprendre’ls.

· En quins diàlegs on participo em costa més de disposar-me a modificar idees i prejudicis en relació amb les persones que tinc al davant?

· Quins valors, quins referents o quines pràctiques prèvies em preparen per a un diàleg d’aquesta qualitat?

· Quins “actes de fe” sostenen els meus diàlegs?

· Quins espais de diàleg tinc oberts o puc obrir amb gent particularment necessitada d’amistat i reconciliació?

Un text d’Isaïes em recorda la tasca que la Sira està liderant a Lledoners:

«Aquí teniu el meu servent, que jo sostinc,
el meu elegit, en qui m'he complagut.
He posat damunt d'ell el meu Esperit
perquè porti la justícia a les nacions.
No crida ni alça la veu,
no la fa sentir pels carrers.
No trenca la canya esquerdada
ni apaga el ble que vacil·la.
Porta la justícia amb fermesa,
sense vacil·lar ni doblegar-se,
fins que l'haurà implantada a la terra;
i els qui viuen lluny, a les illes,
esperaran les seves decisions.»

Is 42, 1-4